

שו"ת הר צבי יו"ד סימן רכ

גר שאסור למולו מפני הסכנה, אם מילה מעכבת הגיור ואם מותר למולו אפילו שיש ספק סכנה.

גר שאי אפשר למולו מחמת סכנה. ע"ד שאלתו בגר שבא להתגייר ועפ"י פקודת הרופאים אי אפשר למולו מפני חולשת לבו. ומסתפק כת"ר אם יש לדמות נידון זה להא דמבואר בשו"ע יור"ד (סימן רסח סעיף א) דאם נכרת הגיד אין מילתו מעכבת מלהתגייר וסגי ליה בטבילה לחוד.

הנה הדבר פשוט דלא דמי לנכרת הגיד שאין לו ערלה כלל ואינו בכלל ערל, משא"כ בנידון דידן שיש לו ערלה, אלא שאינו יכול למול מפני הסכנה, י"ל דיש עליו תורת ערל לכל דבר. וכבר מצינו לענין אכילת תרומה בערל שאינו יכול למול מפני הסכנה, שנחלקו בזה רש"י ור"ת, ראה יבמות (דף עא, תוד"ה הערלה), חגיגה (דף ד ע"ב) זבחים (דף כב ע"ב) ולדעת רש"י ועוד הרבה ראשונים, ערל שאינו יכול למול מפני הסכנה כגון ערל שמתו אחיו מחמת מילה דינו כערל לכל דבר. אמנם ר"ת שם חולק על רש"י וסובר שערל שמתו אחיו מחמת מילה ואינו יכול למול מפני הסכנה אין תורת ערל עליו ומותר באכילת תרומה. אבל גם לר"ת אי אפשר לגיירו בנידון זה, שהרי דעת ר"ת דגר שנתגייר כשהוא מהול אין לו תקנה וכמש"כ הר"ן בשמו בגמרא שבת פרק רבי אליעזר דמילה (דף קלה) וז"ל: אבל ר"ת ז"ל כתב דגר שנתגייר כשהוא מהול אין לו תקנה וכו' והרמב"ן הקשה עליו דאי ס"ל כרשב"א אף הוא עצמו כשר ונכנס בקהל דהא אין צריך להטיף לו דם ברית קאמר, ואי לא ס"ל כרשב"א בהטפת דם ברית מיהא סגי לן וכו'.

אולם יש לדון בזה, עפ"י מה דאיתא בגמרא יבמות (דף מו ע"א) לענין גר שטבל ולא מל, שר"א ור"י סוברים שגר שטבל ולא מל הרי זה גר, שכן מצינו בנשים בשעת מתן תורה שנתגיירו בטבילה בלבד, ורבי יוסי (שהלכה כדבריו) סובר שאינו גר עד שימול ויטבול ואין למדין מנשים משום שאין דנין אפשר מאי אפשר. ולפי"ז באינו יכול למול מפני הסכנה, לכאורה נקרא אי אפשר, ובנידון דידיה דין הוא שנלמד מנשים דסגי בטבילה בלבד. והגאון ראי"ה קוק שליט"א [זצ"ל] העיר שכן מבואר בביאור הגר"א (סימן רסח אות ד) שכתב על דין זה שאם נכרת הגיד וכו' וז"ל תוס' ביבמות שם בד"ה הנ"ל וכמו אשה וכמש"ש ור"א נמי גילף מאמהות וכו' אלא בטבל וכו' וחכמים פליגי אף בטבל ולא מל וצ"ל אין דנים אפשר משאי אפשר דדוקא לר"א קשיא וכ"ת וכו' וה"נ אי אפשר ע"כ. מדברי הגר"א מבואר שבנכרת הגיד הטעם משום דהוי אי אפשר, ובאי אפשר שפיר ילפינן מאמהות שחל הגירות בטבילה לחוד, וממילא די"ל דה"ה באינו יכול למול מפני הסכנה, דנקרא אי אפשר וחל הגירות בטבילה לחוד, עיין ריטב"א יבמות (דף מז ע"ב, ד"ה שהויי), ובנמוקי יוסף שהביאו דברי הרמב"ן, שאעפ"י שלכתחילה צריכה להיות המילה לפני הטבילה מ"מ כדיעבד אם טבל קודם המילה עלתה לו טבילה והביא ראי"ה מדאמרינן לקמן בפרק הערל, גיורת מעוברת שטבלה בנה צריך טבילה וכו', והר"ם דחה ראי"ה זו, דשאני התם כשהוא במעי אמו דאינו בן מילה והרי הוא כנקבה דסגי ליה בטבילה לחוד, וכשנולד מלין אותו כמו ישראל עכ"ל. והנה מדברי הרמב"ן מבואר שחולק על סברא זאת, שעובר במעי אמו יהא דינו כנקבה משום דא"א למולו, וכ"ש באינו יכול למול מפני הסכנה דגרע טפי, וכמבואר בתוס' ריש פרק הערל, שאינו יכול למול מפני הסכנה גרע אפילו מערלות שלא בזמנה, והביאו כן בשם הירושלמי וכ"ש מעובר במעי אמו, ואף לדברי הר"ן שסובר שעובר במעי אמו כיון דאין יכולין למולו דינו כנקבה, אפשר שיודה לגבי מי שאינו יכול למול מפני הסכנה דגרע טפי וכו'.

אולם לדעתי נראה שיש לדון עדיין ולומר, דכשם שאין דנין אפשר משאי אפשר ה"ה דאין דנין אפשר במציאות משאי אפשר במציאות, ואינו דומה לנכרת הגיד דשם אי אפשר במציאות ושפיר ילפינן מנשים שא"א במציאות, משא"כ באינו יכול למול מפני הסכנה, עצם המילה שפיר יש באפשרותו לעשות אלא שחושש לסכנה, שוב י"ל דאין דנין אפשר במציאות מאי אפשר במציאות.

ובפרט דאפשר דקמי שמיא גליא שאף שזה סכנה הוא מ"מ ינצל ויחיה, אלא דמ"מ הוא אסור מפני הסכנה, אבל מה שאינו ראוי מצד האיסור אינו דומה למי שאי אפשר לו במציאות. ויש לעיין בב"נ מה דינו בספק סכנה, דלהר"מ יש לדון דגם בישראל הוי איסור דרבנן (וממילא זה תלוי באינו ראוי מדרבנן אי חשיב אינו ראוי) ואפילו את"ל דבישראל הוי איסור דאורייתא, מ"מ בכך נה"ל דאינו אסור מן התורה, וגבי גר הרי בשעת מילה הוא בכלל בן נח וי"ל דאינו אסור למול את עצמו אף שיש ספק סכנה וממילא דחשיב אפשר, ואי אפשר לו להתגייר בלי מילה.